

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Katamnéza klientek výchovného zařízení

Bc. Kateřina Ficová

Olomouc 2017

Vedoucí práce: Doc. Mgr. Michal Růžička, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Katamnéza klientek výchovného zařízení“ vypracovala samostatně s použitím literárních a elektronických zdrojů, které uvádím v seznamu literatury.

V Olomouci 10. 8. 2017

Bc. Kateřina Ficová

Poděkování

Děkuji Doc. Mgr. Michalu Růžičkovi, Ph.D. za pomoc a odborné vedení při zpracování bakalářské práce, Mgr. Ireně Dobešové za cenné rady a rodině za podporu a trpělivost při studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

ÚVOD	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	7
1. VÝZNAM A FUNKCE RODINY	8
2. ÚSTAVNÍ VÝCHOVA MLADISTVÝCH A DĚTÍ S PORUCHAMI CHOVÁNÍ	10
2.1 Legislativní rámec pojmu ústavní výchova	10
2.2 Legislativní rámec pojmu výchovný ústav	11
2.3 Historie ústavní výchovy	12
3. TYPY A CHARAKTERISTIKA ÚSTAVNÍCH ZAŘÍZENÍ	14
3.1. Diagnostický ústav	14
3.2. Dětský domov	14
3.3. Dětský domov se školou	15
3.4. Výchovný ústav	15
3.5. Výchovné zařízení pro těhotné a nezletilé matky s dětmi	16
3.6. Výchovný ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, střední škola a základní škola, Moravský Krumlov	16
3.6.1 Oddělení pro nezletilé těhotné dívky a matky s dětmi	17
II. PRAKTICKÁ ČÁST	18
5. METODIKA	19
5.1 Cíle	19
5.2 Výběr účastníků	19
5.3 Etika výzkumu	20
5.4 Použité metody	20
5.4.1 Případová studie	21

5.4.2 Interview	21
5.4.3 Polostrukturované interview	22
5.5 Metoda analýzy dat	23
6. VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	24
6.1 Kazuistika	24
6.1.1 Vyhodnocení kazuistik	30
6.2 Rozhovor	31
6.2.1 Pozorování při rozhovoru	31
7. ANALÝZA DAT	32
8. DISKUZE	35
9. ZÁVĚR	37
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	38
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	39
PŘÍLOHA	41
Rozhovory	41

Úvod

Bakalářská práce na téma Katamnéza klientek výchovného zařízení, je zaměřena na nezletilé matky umístěné v zařízení Výchovný ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, střední škola a základní škola, Moravský Krumlov.

Jestliže se nezletilé matce a nezletilému otci narodí dítě, v mnoha případech se zpočátku nevzdávají své nové rodičovské zodpovědnosti. Chtějí svému okolí dokázat, že novou životní situaci zvládnou. Ať už je to způsobeno věkem těchto rodičů, či malou nebo žádnou podporou v rodině, bohužel ne vždy se to podaří. Tito nezletilí pochází ze všech společenských vrstev.

Ve výchovných ústavech jsou klientkám vštěpovány základy hygieny, s jejichž zvládnutím mají mnohdy klientky velký problém, ale také finanční gramotnost. Díky pevně stanoveným pravidlům se dívky naučí pečovat o sebe, o jejich dítě i svoji domácnost a také o prostředí výchovné skupiny, které simuluje budoucí domácnost dívek. Je zde kladen důraz na čistotu a pravidelný režim pro matku i dítě. Dále se pedagogičtí pracovníci snaží navodit takové klima, kde se klientky naučí standardní komunikaci nejen mezi svými vrstevníky, ale také s dospělými lidmi, a prosociálnímu chování. Na skupinách pro nezletilé matky s dětmi je pomoc vždy nezbytná.

Cílem práce je přiblížit situaci pěti bývalých klientek Výchovného ústavu v Moravském Krumlově rok po ukončení pobytu. Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V úvodu v teoretické části jsou vymezeny pojmy a popsány typy ústavní výchovy, Výchovný ústav a dětský domov se školou Moravský Krumlov. Praktická část je věnovaná případové studii pěti dívek. Kvalitativní metodou byla prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru získána data od pěti bývalých klientek výchovného ústavu. Tato data byla zpracována metodou trsů.

Téma této závěrečné práce jsem si vybrala z důvodu zaměstnání ve Výchovném ústavu v Moravském Krumlově na oddělení nezletilých matek s dětmi.

I. Teoretická část

1. Význam a funkce rodiny

Ve chvílích radosti, nemoci, stresu, konfliktů, v době životních krizí by měla rodina pro děti i ostatní její členy být „ostrovem bezpečí“. Měla by poskytnout místo pro řešení případných rodinných kolizí i prostor pro sebeuplatnění všech svých členů, jak uvedla Čábalová (2011).

Co je rodina? Pojem rodina nelze jednoznačně definovat. Psychologický slovník (s. 512) uvádí, že rodina je: „*Společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí.*“

V mnohých odborných knihách zabírajících se tématem rodiny se můžeme dočíst, že rodina je skupina osob, kterou spojuje pokrevní pouto, svazek partnerský, manželský či adopce. Vyvážená, laskavá, ale zároveň náročná je výchova působící jako prevence poruch chování u dětí. Důležitým faktorem chování rodičů je dohled nad dítětem. V rodinách, kde děti nemají stanoveny pevné hranice, kde často nemusí dodržovat ani základní normy jednání a chování, tam vznikají poruchy chování. V rodině, kde se rodiče často chovají agresivně a despoticky ke svým potomkům, se dítě schyluje k podvodům a lhaní, aby se ubránilo trestu. V těchto případech se obvykle vyskytne záškoláctví a mohou následovat také útěky z domovů (Švarcová 2012).

Jestliže dívka nemá k dispozici během dospívání vlastní matku nebo její náhradu, velice těžko se z ní stane vyrovnaná, společensky kompetentní žena. Správnému mužskému chování se chlapec velice těžko naučí, nebude-li v rodině vystaven přímému vlivu otce nebo jiného muže, uvedl Matoušek (1997).

Za nejdůležitější sociální skupinu je vždy považována rodina, ve které jedinec žije. Všichni členové se navzájem ovlivňují a přizpůsobují. Základní zkušenosti poskytuje především rodina, která slouží jako zázemí pro cit a je zdrojem jistoty a bezpečí. (Matějček, 1994)

Dle Škody a Fischera (2009) lze rodinu rozdělit:

- 1) Rodina funkční – pro postupný vývoj dítěte má fungující rodina nezastupitelné místo. Studie ukázaly, že pro zdravý vývoj dítěte je významný příklad matky a otce. Dítě si přejímá jejich návyky a chování v jednotlivých situacích. Ty během času kopíruje.

- 2) Rodina problémová – zde jsou již určité problémy. Rodina nefunguje, jak má. Určité problémy zvládá. V některých případech již potřebuje pomoc odborníků. Dítě však při určité pomoci není v ohrožení jak vývojovém, tak prospěchovém.

- 3) Rodina dysfunkční – poruchy vážnějšího typu ohrožují nejen dítě ve vývoji, ale i rodinu jako celek. Tato rodina potřebuje v mnoha případech již odbornou pomoc a zahrnuje i kontrolu.

- 4) Rodina afunkční – zde dochází k rozkladu rodiny. Rodina selhává. Socializační proces vývoje dítěte je zásadně narušen. Dítě je týrané psychicky i fyzicky. Může dojít i k úmrtí. Před vlivem takové rodiny je nutné dítě chránit. Rodiče jsou zbaveny rodičovských práv a dítě bývá umístěno do náhradní péče.

2. Ústavní výchova mladistvých a dětí s poruchami chování

2.1 Legislativní rámec pojmu ústavní výchova

„Ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy (dále jen „zařízení“) a ve školských zařízeních pro preventivně výchovnou péči, kterými jsou střediska výchovné péče (dále jen „středisko“), musí být zajištěno základní právo každého dítěte na výchovu a vzdělávání v návaznosti na ústavní principy a mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána, vytvářeny podmínky podporující sebedůvěru dítěte, rozvíjející citovou stránku jeho osobnosti a umožňující aktivní účast dítěte ve společnosti. S dítětem musí být zacházeno v zájmu plného a harmonického rozvoje jeho osobnosti s ohledem na potřeby osoby jeho věku.“ uvádí zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, novelizovaný zákonem č. 333/2012 Sb. (§ 1, odstavec 1).

„Účelem zařízení je zajišťovat nezletilé osobě), a to zpravidla ve věku od 3 do 18 let, případně zletilé osobě do 19 let (dále jen „dítě“), na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově nebo ochranné výchově nebo o předběžném opatření náhradní výchovnou péči v zájmu jeho zdravého vývoje, řádné výchovy a vzdělávání. Zařízení spolupracují s rodinou dítěte a poskytují jí pomoc při zajišťování záležitostí týkajících se dítěte, včetně rodinné terapie a nácviku rodičovských a dalších dovedností nezbytných pro výchovu a péči v rodině. Zařízení poskytují podporu při přechodu dítěte do jeho původního rodinného prostředí nebo jeho přemístění do náhradní rodinné péče.“ uvádí zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, novelizovaný zákonem č. 333/2012 Sb. (§ 1, odstavec 2).

„Zařízení a střediska spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí v souladu s individuálním plánem ochrany dítěte.“ uvádí zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, novelizovaný zákonem č. 333/2012 Sb. (§ 1, odstavec 4).

Zařízeními dle uvedeného zákona jsou:

- a) diagnostický ústav
- b) dětský domov
- c) dětský domov se školou
- d) výchovný ústav (zákon č. 109/2002 Sb., § 2, odstavec 1

Zařízení poskytují péči jinak poskytovanou osobami odpovědnými za výchovu dětem s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a rovněž dětem, u nichž bylo nařízeno předběžné opatření (zákon č. 333/2012 Sb., § 2, odstavec 2 a 3).

„Zařízení může na základě žádosti poskytovat plné přímé zaopatření zletilé nezaopatřené osobě po ukončení výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy, připravující se na budoucí povolání, nejdéle však do věku 26 let (dále jen "nezaopatřená osoba"), podle smlouvy uzavřené mezi nezaopatřenou osobou a zařízením nejpozději do 1 roku od ukončení ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.“ uvádí zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, novelizovaný zákonem č. 333/2012 Sb. (§ 2, odstavec 6).

2.2 Legislativní rámec pojmu výchovný ústav

„Výchovný ústav pečuje o děti starší 15 let se závažnými poruchami chování, u nichž byla nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální.“ uvádí zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, novelizovaný zákonem č. 333/2012 Sb. (§ 14, odstavec 1).

Výchovné ústavy se zřizují odděleně pro děti:

- a) s nařízenou ústavní výchovou
- b) s uloženou ochrannou výchovou
- c) které jsou nezletilými matkami, a pro jejich děti
- d) které vyžadují výchovně léčebnou péči, popřípadě se pro tyto děti zřizují

oddělené skupiny (zákon č. 333/2012 Sb., § 14, odstavec 2).

„Do výchovného ústavu může být umístěno i dítě starší 12 let, má-li uloženu ochrannou výchovu, a v jeho chování se projevují tak závažné poruchy, že nemůže být umístěno v dětském domově se školou. Výjimečně, v případech zvláště závažných poruch chování, lze do výchovného ústavu umístit i dítě s nařízenou ústavní výchovou starší 12 let.“ uvádí zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, novelizovaný zákonem č. 333/2012 Sb. (§ 14, odstavec 3).

Možnosti ukončení ústavní výchovy:

(1) *„Pominou-li důvody, pro které byla ústavní výchova nařízená, nebo je-li možné zajistit dítěti jinou než ústavní péči, soud neprodleně ústavní výchovu zruší a zároveň rozhodne podle okolností o tom, komu bude napříště dítě svěřené do péče.“*

(2) *Ústavní výchova zaniká rozhodnutím soudu o osvojení. Bylo-li rozhodnuto o svěřeni dítěte do péče budoucího osvojitele podle § 823 nebo 829, ústavní výchova se přerušuje.“* (zákon 89/2012 Sb. §972) Pokud pominou důvody, vedoucí k jejímu nařízení, soud má možnost ústavní výchovu zrušit.

Úmluva o právech dítěte definuje, že: *„zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoliv činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými orgány. Státy, které jsou smluvní strany úmluvy, se zavazují zajistit dítěti takovou ochranu a péči, jaká je nezbytná pro jeho blaho...“*

2.3 Historie ústavní výchovy

První ústavy se začaly budovat v 16. století. Byly určeny pro společensky handicapované občany. Zřizovatelem byla církev. K budování ústavů specializovaných pro mládež dochází v zemích západní Evropy po městské revoluci. Zřizovatelé byly zemské orgány, obce, různé spolky, státní správa. V té době nebyly uceleny předpisy, které by upravovaly výkon ústavní výchovy. Ústavy se neřídily jasnými pravidly. V jednotlivých zařízeních byly velké rozdíly. Ústavy se řídily názory, doporučením představeného daného ústavu.

V dřívější době se ústavy od sebe lišily hlavně svým zaměřením. Některé se předně věnovaly vzdělání, jiné např. pracovní činnosti. Chovanci byli využíváni jako pracovní síla pro zemědělské firmy. V ústavech trávili klienti mnohem delší čas, než je nyní.

V naší zemi se ústavní výchova řídila rakouským občanským zákonem z let 1877 a 1885. Dle tohoto zákona vydal soud pouze doporučení o umístění mladistvého případně dítěte do polepšovny nebo do donucovací pracovny. Konečné rozhodnutí o umístění bylo na komisi příslušící danému zemskému úřadu či spolku, kde se daný ústav nacházel. Nejpozdější věk odchodu klientů z daného zařízení byl 20 až 21. Dle novely vydané v Uhrách z roku 1908 byly z trestního stíhání vyčleněny děti mladší dvanácti let. Na děti, které byly vystaveny mravnímu ohrožení nebo „zpustnutí“, bylo dle zákona zajištěno Školním ústavem přijetí dítěte do státního dětského domova (asyl), který se nacházel nejbliže. Toto jednání bylo doručeno příslušnému poručnickému úřadu. (Švarc, Buriánová, 1988)

3. Typy a charakteristika ústavních zařízení

3.1. Diagnostický ústav

„Diagnostický ústav přijímá děti s nařízeným předběžným opatřením, nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou, děti s uloženou ústavní výchovou také na základě výsledků komplexního vyšetření, zdravotního stavu dětí a volné kapacity jednotlivých zařízení umísťuje do dětských domovů se školou nebo výchovných ústavů.“
(zákon č. 109/2002 Sb. § 5)

Dětem umístěným v diagnostickém ústavu je dle §16 zákona poskytována preventivně výchovná péče. Děti mohou být do diagnostického ústavu přijaty v průběhu kalendářního roku. Průměrný měsíční počet umístěných dětí odpovídá nejvýše 10% kapacity diagnostického ústavu. MŠMT může udělit výjimku z omezení počtu dětí.

3.2. Dětský domov

Dětský domov zajišťuje péči o dítě s nařízenou ústavní výchovou. Tyto děti jsou tělesně i duševně zdravé a nemají závažné poruchy chování (Hutyrová, Růžička, Spěváček, 2013). Umístěny jsou zde děti zpravidla od 3 do nejvýše 18 let. Mimo jiné se do dětského domova umísťují nezletilé matky se svými dětmi. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly sociální, vzdělávací a výchovné (zákon č. 109/2002 Sb.).

Základní jednotkou dětského domova je skupina, kterou tvoří šest až osm dětí. Většinou je ve skupině zastoupeno obojí pohlaví rozdílného věku. O chod skupiny se z velké části starají tři pedagogičtí pracovníci. Z pravidla jeden z nich je opačného pohlaví, aby byl zachován model rodiny – otec, matka.

3.3. Dětský domov se školou

Dle Zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů (zákon č. 109/2002 Sb.) Dětský domov se školou je speciální výchovné zařízení, do něhož jsou umísťovány děti od 6 let do ukončení povinné školní docházky. Součástí zařízení je příslušný typ školy. Účelem dětského domova se školou je zajišťovat péči o děti:

- s nařízenou ústavní výchovou, mají-li závažné poruchy chování, nebo které pro svou přechodnou nebo trvalou duševní poruchu vyžadují výchovně léčebnou péči s uloženou ochrannou výchovou
- jsou-li nezletilými matkami, které nemohou být vzdělávány ve škole, jež není součástí dětského domova se školou (zákon č. 109/2002 Sb.)

3.4. Výchovný ústav

Výchovné ústavy patří do pobytových zařízení. Liší se tím, že v ústavech jsou zaměstnání profesionálové, kteří pečují o určitou skupinu lidí. Pro děti je ústav trvalou nebo dočasnou náhradou domova (Matoušek, 1999).

Výchovný ústav představuje těžiště převýchovného procesu. Poskytuje vzdělávací, výchovnou a sociální péči dětem starším 15 let se závažnými poruchami chování. Jsou zde umístěny také děti od 12 let se soudem uloženou ochrannou výchovou, jejichž chování má projevy závažné poruchy a nemohou být umístěny v dětském domově.

Výchovné ústavy se zřizují odděleně pro děti s nařízenou ústavní výchovou a uloženou ochrannou výchovou, popřípadě jako výchovný ústav nebo výchovná skupina pro děti, které jsou nezletilými matkami a jejich děti, nebo pro děti, které vyžadují výchovně léčebnou péči. (zákon č. 109/2002 Sb.).

3.5. Výchovné zařízení pro těhotné a nezletilé matky s dětmi

V našich podmínkách ČR je nezletilá dívka, která se stane matkou, odkázána na svoji rodinu. Pokud je rodina funkční a je schopná zajistit vhodné podmínky pro mladou matku i její dítě, není nutno zásahu sociálních pracovníků. Matka tak vychovává a pečuje o miminko ve své původní rodině.

Jestliže je nutná spolupráce pracovníků sociálně-právní ochrany dítěte s rodinou z důvodu rizikového chování mladistvé dívky, a to již před otěhotněním nebo v průběhu těhotenství anebo těhotná dívka nežije v původní rodině a nemá vhodné zázemí k výchově dítěte, je nutné její umístění do zařízení pro nezletilé matky. Jedno z takových zařízení je v Moravském Krumlově. Následně bude tento ústav blíže popsán (Chrenková. 2010).

3.6. Výchovný ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, střední škola a základní škola, Moravský Krumlov

Výchovný ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, střední škola a základní škola, Moravský Krumlov má celkem 9 skupin:

- skupiny dívek
- skupiny chlapců
- skupiny koedukované
- skupiny nezletilých těhotných dívek a matek s dětmi

Skupiny pro nezletilé těhotné dívky a matky s dětmi byly otevřeny od 1. října 2007. V těchto skupinách může být umístěno nejvýše 18 maminek s dětmi. V současnosti je školské zařízení koedukované s kapacitou 78 dětí (Výchovný ústav Moravský Krumlov, 2018).

3.6.1 Oddělení pro nezletilé těhotné dívky a matky s dětmi

Na tomto oddělení jsou umístěny těhotné dívky i nezletilé matky s dětmi, kterým byla uložena ochranná nebo nařízena ústavní výchova. Pod dohledem odborných pracovníků (zdravotních sester, vychovatelů, speciálního pedagoga, psychologa, etopeda) se těhotné dívky připravují na porod, nezletilé maminky s dětmi se učí starat o své dítě. Každá dívka má pokoj vybavený moderním nábytkem vhodným pro ni a její dítě. Je zde přebalovací pul, postýlka pro miminko. K pokoji náleží vlastní WC a koupelna. K přípravě pokrmů, ke společenským aktivitám slouží obývací pokoj, který je vybavený televizí, sedací soupravou a je spojený s kuchyňkou. V letním období využívají maminky s dětmi dětské hřiště, kde mají pískoviště a průlezky.

Povinnou školní docházku dívky dokončují na základní škole, která je součástí tohoto zařízení. Dále je jim umožněno vzdělávat se ve tříletém učebním oboru kuchař-číšník, kde je jim zprostředkována praxe, a dále ve dvouletém. Nejnovější je budova pro zletilé matky s dětmi, kde může být ubytováno až 6 matek s dítětem. Zde jsou matky, které dovršily osmnácti let, jsou zodpovědné, chtějí si dostudovat učební obor nebo pokračovat v dálkovém studiu. Zde mají děvčata volnější režim.

Pokud jsou připraveny se o sebe a své dítě postarat, mohou ukončit ve výchovném ústavu pobyt. (Výchovný ústav Moravský Krumlov, 2018).

II. Praktická část

5. Metodika

Byly sledovány katamnézy, tj. zjištění nebo zjišťování stavu a vývoje klienta po vyšetření nebo léčbě v určitém časovém odstupu. Byly využity metody case study a polostrukturovaný rozhovor (interview). Cílovou skupinou tohoto výzkumu jsou klientky, které již ukončily pobyt. Bylo sledováno, jak se jim v životě daří. Zachyceny byly úspěchy i neúspěchy bývalých klientek. Dále bylo zkoumáno, jaký byl přínos pobytu ve Výchovném ústavu v Moravském Krumlově.

5.1 Cíle

Cílem této práce bylo zjistit, zda byly klientky Výchovného ústavu v Moravském Krumlově správně připraveny do života. Zda se umí po odchodu o sebe postarat, jsou finančně gramotné a využívají znalosti, které jim byly předány svými kmenovými vychovateli a ostatními výchovnými pracovníky včetně zdravotních sester. Jedná se o nyní již zletilé dívky ve věku 20-25 let. Tyto dívky byly umístěny do výchovného ústavu na oddělení pro matky s dětmi.

5.2 Výběr účastníků

Bylo osloveno 5 bývalých klientek Výchovného ústavu v Moravském Krumlově. Tyto dívky byly ochotny se sejít v místě svého pobytu a odpovědět na 12 připravených otázek. Dívky strávily ve výchovném ústavu tři až šest let. Charakteristika respondentek je uvedena v tabulce č.1.

Jména respondentek	věk	Délka pobytu ve výchovném ústavu	Datum rozhovoru	Délka rozhovoru
Chelsea	21	4	05. 07.2018	25minut
Veronika	21	4	10. 07.2018	30minut
Ivana	21	6	12. 07.2018	45minut
Alex	20	3	15. 07.2018	25minut
Daniela	23	5	10. 08.2018	20minut

Tabulka č. 1. Charakteristika respondentek rozhovoru

5.3 Etika výzkumu

Ihned po zahájení rozhovoru byly respondentky upozorněny o jejich anonymitě. Jejich jména byla zaměněna. Získané informace byly použity pouze pro potřeby této bakalářské práce.

5.4 Použité metody

V průzkumném šetření této práce byly použity kvalitativní výzkumné metody. Psychologický slovník definuje kvalitativní výzkum jako: „*Výzkum postpozitivistický, naturalistický; zdrojem dat jsou přirozená prostředí, jako je rodina, školní třída, pracovní skupina, a důraz se klade na výklad zkoumaných jevů očima účastníků nebo pozorovatelů; výsledkem je podrobný, idiografický popis jednotlivých případů.*“ (Hartl, 2004, s. 122) Dle Miovského (2006) využívá kvalitativní přístup principy jedinečnosti, neopakovatelnosti, procesuálnosti a dynamiky, pro interpretaci a popis nekvantifikovatelných nebo nekvantifikovaných vlastností a zkoumaných jevů.

Chrástka (2007) vidí rozdíly mezi kvalitativními a kvantitativními zaměřenými výzkumy zejména v odlišných orientacích filozofických základů. Kvantitativní výzkumy, vycházející z pozitivismu, tolerující hledisko jedné objektivní reality, která není závislá na našich postojích,

citech a přesvědčení. Naproti tomu kvalitativní přístup, který vychází z fenomenologie, podtrhuje subjektivní hlediska a připouští existenci více realit.

V praktické části byly použity metody případové studie, strukturovaný dotazník a triangulace.

5.4.1 Případová studie

Kazuistika čili případová studie byla nejdříve lékařská disciplína popisující a rozebírající léčebné případy. Během času byla rozšířena i do dalších vědeckých oborů. V nynější době již hovoříme o pedagogické, psychologické, právnické nebo speciálně pedagogické kazuistice. Kazuistika zpravidla obsahuje osobní a rodinnou anamnézu, prognózu, edukační, terapeutickou či terapeuticko-formální intervenci, její průběh a výsledek, popř. katamnózu. Speciální pedagogika nahlíží na kazuistiku jako na metodu, kde se pečlivě prostudují dosud získané písemné i jiné materiály o jedinci, který je narušený nebo postižený i jeho diagnostické zhodnocení a zformování závěrů. (Valenta, Müller, 2013).

„Podstatné vždy je, že v případě studií badatel usiluje o komplexní porozumění případu v jeho přirozeném prostředí. Cílem je interpretovat interakce mezi případem a okolím. Splnit takto nastavený úkol vyžaduje získání velkého množství údajů z řady rozmanitých zdrojů. Z tohoto hlediska je případová studie skutečnou významovou strategií a nikoli jednotlivou technikou, neboť badatel kromě více informačních zdrojů využívá veškeré dostupné metody sběru dat“ (Švaříček, Šedřová, 2014, s. 98)

5.4.2 Interview

„Interview je metoda shromažďování dat o pedagogické realitě, která spočívá v bezprostřední verbální komunikaci výzkumného pracovníka a respondenta. Někdy se v podobném významu používá také obsahově širšího českého termínu – rozhovor. Protože však ne každý rozhovor je interview, je používání pojmu interview přesnější a výstižnější. Anglický výraz interview je totiž složen ze dvou částí, kde inter znamená mezi a view znamená názor nebo pohled.“ (Chráska, 2007, s. 182).

5.4.3 Polostrukturované interview

Tento druh interview je určitým způsobem střední cesta mezi nestrukturovaným a strukturovaným druhem diagnostického rozhovoru. Během rozhovoru lze předem připravené otázky měnit v pořadí či ve formulaci (Chráska, 2007).

„Předpokládejme, že jste zaznamenali nějaké rozhovory. Každý jste přepsali a nyní je budete analyzovat, abyste zjistili, co vám vlastně říkají. Nejprve si budete muset své přepisy několikrát pročíst, udělat si poznámky o tématech, které se tam objevují, nebo si zatrhnout často používaná slova. V tomto stádiu byste ani žádný plán mít neměli.“ (Walker, 2013, s. 173)

Formulace otázek

- 1) Kolik Ti je let?
- 2) Kdy jsi přišla do Výchovného ústavu v Moravském Krumlově, a jak staré bylo tvé dítě?
- 3) Jak dlouho jsi byla ve VÚDDŠ?
- 4) Jaké zkušenosti jsi získala?
- 5) Co z nabytých znalostí získaných ve VÚDDŠ využíváš dodnes?
- 6) Co následovalo po odchodu z VÚDDŠ?
- 7) Co Tě mile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?
- 8) Co tě nemile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?
- 9) Kterou zkušenost využíváš dodnes?
- 10) Jakou jsi měla představu před odchodem z VÚDDŠ?
- 11) Jak žiješ nyní?
- 12) Jaké máš plány do budoucna?

5.5 Metoda analýzy dat

Pro analýzu získaných dat byla použita metoda trsů. Tato metoda slouží k tomu, aby byly shromážděny a konceptualizovány určitá tvrzení do skupin například podle rozpoznání určitých jevů. Společným znakem trsu může být vyhledání obdobných výroků dotazovaných osob v určitých částech dotazu, které se týkají daného tématu. Základní princip metody vytváření trsů je utřídit a uspořádat získaná data. Prostřednictvím kategorizace zvolených podstatných jednotek tvoříme jednotky obecnější. (Miovský, 2006)

6. Vlastní výzkumné šetření

Praktická část této práce je zaměřena na kazuistku a rozhovor vybraných dívek. Všechny kazuistiky obsahují uvedení do případu, rodinnou anamnézu a osobní anamnézu. Bylo uskutečněno 5 rozhovorů, kde bylo položeno 12 otázek. Rozhovory probíhaly převážně v místě pobytu bývalých klientek. Každý rozhovor byl vyhodnocen samostatně. Doslovný přepis rozhovorů účastnic je umístěn v příloze.

6.1 Kazuistika

Chalsea, 21 let

Uvedení do případu: dívka romského etnika. Se sourozenci ani rodiči po dobu pobytu ve výchovném ústavu neudržovala žádný kontakt. Chalsea do VÚ přišla po porodu se synem Nicolasem. Délka pobytu 4 roky.

Rodinná anamnéza: Rodiče Chalsea nebyli manželé, nežili ve společné domácnosti. Měla 5 sourozenců. Byla umístěna do Kojeneckého ústavu v Brně. Důvodem bylo, že matka byla zadržena z důvodu podezření ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví s následkem smrti. Tohoto se měla dopustit na sourozenci. Otec nebyl schopen zabezpečit péči o nezletilé děti. Chalsea byla se sourozenci přemístěna do DD v Mikulově. Z důvodu zhoršeného chování i prospěchu ve škole byla na žádost DD umístěna na diagnostický pobyt v DDÚ Brno. Do VÚ MK byla umístěna z důvodu narození syna.

Osobní anamnéza: Chalsea v prvotním kontaktu vystupovala slušně a zdvořile, působila sebevědomě, sebejistě a mírně rezervovaně. Pobyt v dětském domově se na Chalsea podepsal ve formě osvojení hygienických i režimových návyků. Postupně byla schopna a ochotna zapojit se do chodu skupiny. Činnosti, jako úklid nebo příprava jídla jí nedělaly potíže. Taktéž byla ochotna pomoc ostatním dívkám s dětmi, pohlídat je nebo vykonat činnost za nepřítomnou dívku. Měla prosociální chování. Obecně byla Chalsea na skupině aktivní a zapojovala se. Výsledky psychodiagnostiky potvrzují emocionální labilitu a nestálost. Byla pozorována náladovost, zvýšená dráždivost, což se projevovalo impulzivním chováním. Se svými emocemi neuměla dostatečně pracovat. Ve spojení s extroverzí pak docházelo u Chalsea k výraznému, dominantnímu, sociálně smělému a svéhlavému chování a jednání,

příčemž svůj vliv často využívala k manipulaci ostatních dívek na výchovné skupině. To jí posloužilo k dosáhnutí vlastních cílů. Byla přesvědčivá, svéhlavá, často tvrdohlavá. Dominanci dokázala využít v pozitivním duchu při řízení a ovlivňování skupiny, byla schopna poskytnout vrstevníkům užitečnou zpětnou vazbu, tato čárka sem nepatří nebo poukázat na jejich nevhodné chování. Mnohdy poskytovala užitečné postřehy nebo nápady. Vztahy pro ni byly spíše povrchní. Přesto stála o sebestotvrzení ze strany okolí a o pozitivní přijetí. Chalsea působila bezstarostně a sebejistě, prezentovala své vysoké mínění o sobě. Její pohled na sebe byl ale nekritický. Jen těžko viděla své vlastní pochybení nebo možnost nápravy svého chování. To bylo ve značném rozporu s tím, jak kritická dokázala být vůči okolí. U jiných viděla i ta nejmenší pochybení a ráda na ně poukazovala a zdůrazňovala je. Ráda formulovala a vyjadřovala své názory. Za názory, za něž byla schopna se postavit. Pokud se ale názor druhých liší, neumí ho zohlednit. Pak rychle přejde do konfliktu, kde urputně brání své pozice a ještě víc se v nich utvrzuje. Když se cítila v právu, šla do konfliktu i s autoritami, měla tendence názory autorit zpochybňovat. Chelsea dbala o svůj zevnějšek, vzhled sebe i jiných byl pro ni důležitý. Tématem se jevila její barva pleti nebo obecněji postoj k romskému etniku, na které měla negativní pohled. Snaživá byla i ve škole, stála o dobré školní výsledky. Inteligenčně byla dobře nadaná, IQ vyšetření byly v pásmu průměru. O syna se starala s pomocí zdravotních sester. Později zvládala péči o syna sama. Pomáhala ostatním dívkám ze skupiny s jejich dětmi.

Během pobytu ve výchovném ústavu byla s otcem dítěte v každodenním kontaktu.

Závěr: Dívka romského původu, která byla ihned po narození umístěna do kojeneckého ústavu. Dále byla umístěna v dětském domově. Odtud měla osvojeny hygienické i režimové znalosti a dovednosti. Do výchovného ústavu se dostala z důvodu gravidity. O syna se starala s pomocí zdravotních sester. Během pobytu v ústavu byla v kontaktu s otcem syna.

Veronika, 21 let

Uvedení do případu: Veronika byla do výchovného ústavu na oddělení pro nezletilé matky s dětmi umístěna na základě předběžného opatření z důvodu gravidity. Délka pobytu ve výchovném ústavu 4 roky.

Rodinná anamnéza: Veronika žila společně s matkou a bratrem. Otec byl zbaven rodičovské zodpovědnosti. Výchovné problémy začaly v roce 2013. Zpočátku se jednalo o drzé chování ve škole, vyrušování, vulgární vyjadřování. Později se chování zhoršovalo. Veronika se toulala, nevracela se domů, byla hledána policií. Z domu odnášela různé věci, které pak

prodávala (mobilní telefon, tablet) kradla peníze. Jednou se vrátila pod vlivem alkoholu. V nočních hodinách v restauračních zařízeních okrádala hosty. V září 2014 podala matka návrh na předběžné opatření, neboť výchovu dcery nezvládala. Brzy se ukázalo, že je Veronika gravidní.

Osobní anamnéza: Adaptabilita Veroniky byla na vysoké úrovni. Organizovaným činnostem se přizpůsobila velmi rychle. Její snaha však byla spíše účelová. Jedinou oblastí, se kterou zápasila, byl vnitřní řád ve smyslu přestupků. Pokud měla pocit, že její potřeba je důležitější než dodržování vnitřního řádu, jasně zvítězila její potřeba. Toto sobecké a egoistické chování se odráželo i do vztahu k ostatním dívkám. Ve skupině se snažila být dominantní. Její prosazování vůči ostatním mělo náznak šikany a manipulace a často agresivní formu. Dále s ní byly řešeny i jiné prohřešky. Například drobné podvody, přechovávání a pronášení nepovolených věcí, kouření na budově či hlučné a nevhodné chování ve společenských prostorách. Ve volném čase poslouchala hudbu, ráda zpívala a tančila. Sociální kontakt navazovala bez větších obtíží. Autority formálně respektovala, účelově se vyhýbala konfliktním či problémovým situacím, snažila se navenek působit dobrým dojmem, jednala diplomaticky. Osobně se nebála drobnému podvodu či lži, měla blízko ke zkratovým reakcím. V každodenních situacích se však více zaměřovala na bezprostřední citové zážitky, vyhýbání se překážek a větší míře zodpovědnosti. Kontaktem s rodinou byla velmi motivovaná. Jejím cílem byl i návrat do prostředí přátel a volnějšího domácího režimu. Po narození dcery byla Veronika přístupná radám a doporučením lékaře. Musela pracovat na sebeovládání a hlasitých projevech vůči dceři.

Závěr: Poruchové chování u dospívající dívky má svou příčinu v nezvládnuté výchově. Závadné prostředí rodiny bývá další příčinou poruchy chování dívky. Veronika nebyla naučená plnit si své povinnosti. O syna se starala samostatně. V ústavu, kde musela dodržovat daná pravidla, se její chování zlepšilo. Začala navazovat sociální kontakty. Respektovala autority.

Daniela, 23let

Uvedení do případu: Daniela pochází z pěstounské rodiny. Do výchovného ústavu byla umístěna na žádost pěstounů. Na základě předběžného opatření, dopouštěla se záškoláctví. Soud uložil ústavní výchovu. Otec jejího syna je ve výkonu trestu. Daniela byla ve výchovném ústavu umístěna pět let.

Rodinná anamnéza: Nezl. Daniela se narodila matce mimo manželství, otec není v RL uveden. Soudem byla svěřena do péče manželů XXY stejně jako její starší sestra Barbora. Výchovné problémy započaly v sedmé třídě, kdy se rodina přestěhovala do Kyjova, Daniela i sestra si zde našly novou partu a také začaly chodit s novými kluky. Rodičům se to nelíbilo, přicházely zákazy, útěky z domova. Nejdelší byly dny, které strávila u přítele. Daniela nastoupila na obchodní akademii. Po krátké době přestala do školy docházet, začala se potulovat. Vracela se domů ve večerních hodinách, pěstouny nerespektovala. Ze školy byla vyloučena. Na OSPOD uvedla, že do školy chodit nechce a nehodlá setrvat v pěstounské rodině. Pěstouni za této situace požádali o její umístění do ústavní péče.

Osobní anamnéza: Daniela byla umístěna ve výchovném zařízení v Janové, zde se dopustila dvou útěků. První trval tři měsíce, v té době Daniela otěhotněla. Druhý po dobu půl roku až do doby porodu. V obou případech se pravděpodobně zdržovala u svého přítele. Pokud byla Daniela v zařízení, její pobyt probíhal kladně. Bezezbytku si plnila povinnosti, respektovala autority pedagogických pracovníků. Plnila si školní povinnosti. Neužívala ani neexperimentovala s OPL, nekouřila, nepila alkohol. Neprojevovala se agresivně, byla prostá emočních výkyvů. Daniela byla na útěku do doby, kdy se jí narodil syn Marek. Po porodu byla umístěna do VÚ.

Daniela byla spíše introvertně laděná dívka. Její sebevědomí bylo velmi nízké a její vůle velmi slabá. Toužila po přízni a někam patřit. Z tohoto důvodu byla velmi ovlivnitelná. Zvláště svým přítelem. Jejich vztah měl podobu jakési emoční závislosti. Útěkové tendence neměla. Do činností na skupině se zapojovala bez negativních projevů. Byla pečlivá v úklidech, měla snahu vnést do chodu skupiny i něco nového – pozitivního. Ráda prezentovala své názory. S vychovateli komunikovala slušně, uměla požádat, poprosit. O syna se starala samostatně.

Závěr: Danielu vychovávala pěstounská rodina do které byla umístěna ve školním věku. Tuto rodinu nerespektovala. I v ústavu měla problémy s autoritou. O syna se starala samostatně. Problémové chování se zrcadlilo v běžném životě. Jednání měla často zkratovitě a nezodpovědně.

Ivana, 21let.

Uvedení do případu: Ivana byla přijata do výchovného ústavu na základě předběžného opatření. Pobyt ve výchovném ústavu trval šest let. Dívka byla uživatelka THC. Soud jí uložil ústavní výchovu.

Rodinná anamnéza: Ivana bydlela s babičkou (z matčiny strany) a sestrou (10 let) a to od svých osmi let. Matka v době, kdy byla dívka umístěna u babičky, pobývala ve VTOS za podvody. Po návratu z VTOS matka nebyla schopna zajistit si adekvátní podmínky pro výchovu svých dcer. Ivana byla tedy svěřena babičce do pěstounské péče. Otec je v současnosti ve výkonu trestu (za napadení s následkem smrti). S matkou je jmenovaná v kontaktu, do výchovy jí však nezasahuje. Jen pokud dojde k výraznějším problémům. Vztah matky a dcery je spíše jako vztah dvou kamarádek. S otcem je v kontaktu. Ve věznicí jej však nenavštěvuje. V kontaktu je i s babičkou ze strany otce.

Osobní anamnéza: Výchovné problémy se váží na vztah s přítelem. Ivana začala mít velké množství neomluvených hodin, nechodila domů, nedávala o sobě vědět, nebrala telefon. Přítel je vyšetřován pro rozsáhlé internetové podvody (škoda v řádech milionů). S přítelem byla již těhotná a absolvovala interrupci. Užívala THC. Byla předána do péče SVP, kde se během jejího pobytu nepodařilo u dívky vybudovat reálný sebenáhled, neuznávala kritiku, nechápala dobře emoce druhých a reakce okolí. Ivana měla utkvělou představu, že jí všichni dělají naschvály a byli proti ní zaujatí. Návrat do rodiny se jevil jako předčasný a byl navržen pobyt ve VÚ.

Na podmínky zařízení se adaptovala bez větších problémů, neměla problémy s respektováním pedagogických pracovníků. Ochetná, vstřícná, dobrosrdečná vůči svému okolí. Snažila se respektovat domluvená pravidla a normy. V rámci vrstevnického kolektivu neměla vůdčí tendence, spíše středovou pozici. Svoje selhání si nepřipouštěla. Problémy kladla za vinu okolí. Hledala omluvy pro svá selhání. Scházel jí jakýkoliv náhled na rizikové chování a jednání, kterému se sama záměrně vystavovala. Nepřipouštěla si jeho nevhodnost a nebezpečí s tím spojené. Konzumaci THC považovala za normu a vlastní životní styl. Problematičnost svého životního postoje nevnímala. V rámci přípravy na povolání byly Ivaně umožněny týdenní dovolenky k absolvování povinné odborné praxe. Dívka však do školy nedocházela, absence ve škole si sama omlouvala SMS zprávami z mobilního telefonu. Po zjištění těchto skutečností a předčasného ukončení realizovaného dovolenkového pobytu se dívka dopustila útěku. Po návratu z útěku se ukázalo, že je cca 5 měsíců těhotná. Těhotenství se jí dařilo tajit. Při dalším útěku porodila dceru. Z nemocnice byly obě převezeny do VÚ.

Závěr: Rodinná výchova má vliv na osvojení sociálních, kulturních návyků. Učí se orientovat v systému obyčejů, hodnot. Ivana vyrůstala v prostředí, kde chyběl citový vztah k matce. Brzy si našla přítele, na kterého se upnula a přestala chodit do školy. Začala užívat THC. Po umístění do výchovného ústavu se snažila respektovat domluvená pravidla a normy.

Alex, 20 let.

Uvedení do případu: Alex byla pro záškoláctví na základě rozhodnutí soudu umístěna do výchovného ústavu. Zde byla čtyři a půl roku.

Rodinná anamnéza: Alex pochází z neúplné rodiny, otec se o nezletilou nikdy nezajímal (je neznámého pobytu). Další sourozence nemá. Matka je v současné době ve VTOS. V evidenci OSPOD je výše jmenovaná od roku 2014, a to z důvodu upozornění školy na vysokou absenci a neomluvenou absenci ve škole. Matka i Alex byly upozorněny na povinnost plnění povinné školní docházky. Opakovaně byly upozorněny na trestní stíhání z důvodu ohrožování vývoje dítěte.

Matka si na chování dcery velice stěžovala, Alex ji neposlouchala. Matka nevěděla, jak ji přinutit jít do školy. Matce bylo nabídnuto umístění dcery do Klokánku, SVP, PL. Všechny tyto alternativy matka odmítla. Z důvodu, že Alex nadále nedocházela do školy, byla gravidní, byl podán návrh na vydání předběžného opatření o umístění Alex do výchovného ústavu.

Osobní anamnéza: Alex byla přemístěná do výchovného ústavu. Byla zařazená na 7. výchovnou skupinu oddělení pro nezletilé těhotné a matky s dětmi. Na skupině se rychle zabýdlela. Dívky na skupině ji přijaly přátelsky.

Prvotní adaptaci zvládla bez emocí, v klidu, útekové tendence neměla. Měla snahu dozvědět se co nejvíce informací o vnitřním řádu, systému hodnocení, škole a možnostech odjezdů na dovolenky. Nějaké zkušenosti již s režimem v zařízení měla z VÚ Janštejn. Postupně se rozpovídala o příteli, matce i svém těhotenství a možnostech zrušení ústavní výchovy. Zadané úkoly, především úklidy, si prováděla včas a pečlivě. S osobní hygienou problémy neměla. K nabízeným volnočasovým aktivitám se stavěla pasivně i s ohledem na vysoký stupeň těhotenství. Postupně se zapojovala do nákupů potravin pro skupinu a pomoci při víkendovém vaření. Většinu volného času trávila u PC. S matkou, která je v současnosti ve výkonu trestu, vedla pravidelnou korespondenci. S přítelem (otcem očekávaného dítěte) byla v každodenním telefonickém kontaktu. Opakovaně k ní jezdil na návštěvy.

Průběh těhotenství zvládala dobře. Na dítě, jak uváděla na individuální pohovorech, se těší. Byla si vědoma i velkého věkového rozdílu mezi ní a přítelem. Oba dítě chtěli a chtěli je společně vychovávat. Během pobytu ve výchovném ústavu porodila syna Rolanda. O syna měla zájem, chovala se k němu klidně a mile. Ve výchově si nechala poradit, nebála se o rady požádat. Odborný personál respektovala. Do dění skupiny po příjezdu z porodnice příliš nezasahovala, byla více uzavřená do sebe. Většinu času trávila na svém pokoji. Postupně začala se synem chodit na vycházky. S dívkami na skupině i nadále vycházela dobře. Pokud byly mezi ostatními nějaké neshody, tak to Alex nekomentovala. Nechtěla se do konfliktů nijak zapojovat. Vychovatelům pouze sdělila (slušnou formou) na danou situaci svůj názor, ale nesnažila se jej prosazovat. Celkově byla bez negativních projevů. Měla dlouhodobě dobré hodnocení chování a držela si zdravý způsob života, nekouřila. Ovlivnění jinými návykovými látkami zjištěné nebylo.

Závěr: Rodinná výchova je nositelem socializace. Alex pochází z neúplné rodiny. Z tohoto důvodu neměla osvojeny některé sociální návyky a dovednosti. Během pobytu v ústavu měla snahu a naučila se postarat nejen o sebe, ale i o dítě. V péči o dítě byla starostlivá, dbala rad vychovatelů a zdravotních sester a vychovatelů.

6.1.1 Vyhodnocení kazuistik

V současnosti představuje rodina sociální a biologické uspořádání nacházející své místo ve společnosti. Je neustále utvářena a ovlivňována. Svoji funkci plní pouze tehdy, pokud uspokojuje požadavky a potřeby každého jejího člena.

Domov je nenahraditelné, vzácné, sociální prostředí. Pro utváření zdravé lidské osobnosti je jednou z podmínek spokojené, šťastné dětství. Předurčuje, zda se dítě cítí vyrovnaně, bezpečně, prožívá pocity lásky a přátelství. Rodinné prostředí vybraných dívek je dysfunkční. Jeden či oba rodiče pobývají ve VTOS. Dívky před umístěním do výchovného ústavu vychovávaly prarodiče, pěstounská rodina nebo byly v dětském domově.

Do VÚ se dostaly převážně z důvodu gravidity. Většinou neměly osvojeny některé sociální návyky a dovednosti. Měly problémy s autoritami. Finanční gramotnost jim byla cizí.

Během pobytu ve výchovném ústav musely dodržovat domluvená pravidla a normy. Za pomoci vychovatelů, zdravotních sester a ostatního personálu se postupně naučily osvojovat hygienické i režimové znalosti. Naučily se pečovat o své děti, navazovat sociální kontakty.

6.2 Rozhovor

6.2.1 Pozorování při rozhovoru

Bylo uskutečněno 5 rozhovorů, kde bylo položeno 12 otázek. Rozhovory probíhaly převážně v místě pobytu bývalých klientek. Každý rozhovor byl vyhodnocen samostatně. Doslovný přepis rozhovorů účastnic je umístěn v příloze.

Chování Chelsea při rozhovoru: Chelsea byla při hovoru klidná, často kontrolovala mobilní telefon. Na otázky odpovídala bez sebemenšího zaváhání. Upozornila, že má málo času. Mile mě překvapilo, když se při odchodu zeptala, jestli bychom se ještě někdy mohly potkat.

Chování Veroniky při rozhovoru: Veronika byla při rozhovoru mírně nervózní, neustále kontrolovala dítě, které si hrálo v dětském koutku. Na otázky odpovídala velice spontánně.

Chování Ivany při rozhovoru: Jakmile jsme se setkaly, následovalo velice silné objetí. Bylo na ní poznat, že mne opravdu ráda vidí. Ivana byla sdílná. Při otázkách ohledně budoucnosti byl cítit náznak naděje, zároveň velká obava, jak to zvládne. Rozhovor probíhal v příjemné atmosféře. Po ukončení rozhovoru následovalo opět velké objetí, při kterém jsme se dohodly na dalším setkání.

Chování Daniely při rozhovoru: Daniela na položené otázky odpovídala nejistě. Byla mírně nervózní. Neustále okřikovala dítě. To si v klidu hrálo na dětském hřišti. Po krátké době měla telefonický hovor. Po jeho ukončení mi oznámila, že musí jít. Na závěr se ujistila, že nikde nebude uvedeno její skutečné jméno.

Chování Alex při rozhovoru: Z Alex byl při rozvoru cítit klid a spokojenost. Byla spokojená sama se sebou, usměvavá bez náznaku starostí a nepohody. Rozhovor byl krátký, avšak velice příjemný. Na závěr mi popřála co nejméně zlobivé děti v ústavu.

7. Analýza dat

Názvy některých rozpoznaných trsů vycházejí přímo z pojmenování, které použily tazatelky. Řazení a číslování kategorií je chronologicky sestaveno dle položených otázek jednotlivých rozhovorů.

1. Rodina

Všechny účastnice rozhovoru mají společnou zkušenost s neúplnou rodinou a s problémy v těchto rodinách. To se odráželo na celkovém vývoji účastnic. Získávaly špatné návyky hygienické i komunikační. Nejen to vedlo k otěhotnění v nízkém věku a následnému umístění ve výchovném ústavu. Zde dostaly možnost naučit se to, co by se měly naučit ve své rodině. Výchovný ústav, byť nedobrovolně, se stal pro dívky druhou rodinou. Zpětně vidí snahu vychovatelů je co nejvíce naučit, předat zkušenosti. Některé přiznaly, že jim bylo ve výchovném ústavu lépe než u své rodiny.

Chelsea uvedla: *„Nějakou dobu jsem byla u mámy, tam to neklapalo, tak jsem si našla bydlení přes sociální a začala se starat sama o mě a dítě. Taky jsem nám pořídila psa.“*

2. Délka pobytu ve výchovném ústavu

Dívky byly ve výchovném ústavu umístěny tři až pět let. Bylo to období pubertální, kdy se hůře formuje osobnost. Ve výchovném ústavu bylo dbáno na striktní dodržování hygienických a pracovních návyků. Zaměření bylo na odstranění vulgárních výrazů a nepřiměřených emočních výlevů nálad. Dívky se během pobytu naučily řešit určité situace. Ne vždy lze věci řešit křikem. Bylo dbáno na hospodaření s penězi při nákupu a na dobrovolné ukládání peněz.

Ivana uvedla: *„Dohromady jsem byla ve výchovněku necelých 6 let. Bylo mi necelých 21 let, když jsem ukončila pobyt.“*

3. Odchod – využívání návyků, dovedností a péče o dítě

Dívky se shodují na tom, že získané dovednosti, ať už vaření, nakupování i starost o domácnost jim byly ku prospěchu. Při péči o dítě oceňují, že byly vedeny zdravotními sestrami. Tím pádem nebyly zaskočeny některými situacemi. Dívky ocenily, že i přes jejich odmítavé reakce při nácviu různých modelových situacích, například chování na úradě, se je postupně učily řešit pokud možno s klidem a rozvahou. Dále si většina dívek osvojila fakt, že pravda nemusí stát vždy na jejich straně a naučily se zvládat ve větší či menší míře odmítnutí. Toto zjištění bylo velice zajímavé i přínosné. Znamená to, že výsledky práce výchovných pracovníků ústavu v tomto ohledu má smysl.

Chelsea: *„No asi, že jde všechno řešit i v klidu a pohodě, a hlavně neutíkat od problémů, ty nás stejně doběhnou ...“*

Ivana: *„Tahle otázka mě dostala, mám asi jenom tuto odpověď. To, co se snažím používat, je sebekontrola, tu mě učili hodně dlouho a docela to vychází. Snažím se nebouchnout někde na úradě nebo v obchodě.“*

4. Střet s realitou

Pro tři dívky byla realita velice tvrdá. Pomoc, na kterou spoléhaly, nepřišla. Ani rodina nebyla účastnicím nápomocna. Dívky to naštěstí nevzdaly. Snažily a dál se snaží s danou realitou bojovat. Dvě dívky se během pobytu připravovaly na odchod z výchovného ústavu svědomitě, a tak nebyly ničím zaskočeny.

Veronika: *„Nyní mám dvě děti, mám svůj byt 2kk, mám přítele a jsem spokojená. Řekla bych, že žiji slušný, uspořádaný život.“*

Ivana: *„Má představa byla, že to zvládnou a budu lepším člověkem než dříve. Budu bydlet, starat se o mou dceru a hlavně, že budu mít normálního chlapa, který se dokáže postarat o rodinu.“*

„Jak žiju...dokonalý chlap se změnil v bezcitnou zmiji, která dokáže jenom ubližovat a moralizovat ostatní. Přitom sám v životě nedokázal nic.“

5. Budoucnost

Každý z nás má své sny, cíle, plány. Tyto dívky neměly lehký start do své plnoletosti. Každá se s ním poprala dle svých možností. Většina dívek vzhlíží na budoucnost s optimismem. Mají vizi stabilního domova, dobré práce, představu harmonické rodiny. Nechtějí, aby jejich děti zažily dětství a dospívání jako ony. Snaží se být lepšími, než byly a jsou jejich matky. Chtějí pro sebe i své děti lepší život. Naučily se, že pokud se samy nebudou starat, lépe se mít nebudou.

Ivana uvedla: *„Čeká mě další kopání se z úplného dna. Pomalu a jistě k vrcholu toho dokonalého života jako z pohádky. Chci na sobě pracovat a bojovat o to, abych nezůstala ležet na té zemi.“*

Daniela uvedla: *„Najít si stálou práci, jsem vyučená kuchařka a najít si vlastní byt.“*

8. Diskuze

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jak se bývalým klientkám daří rok po ukončení pobytu ve Výchovném ústavu v Moravském Krumlově. Zda svojí životní situaci umí řešit, zvládají finanční gramotnost a zda žijí tak, jak si představovaly před odchodem z ústavu.

Otázky v rozhovoru byly stanoveny jednoduše a jasně. Účastnice souhlasily s osobním setkáním. Setkání bylo uskutečněno při kávě v kavárně daného města, kde účastnice rozhovoru momentálně žije. Bylo to převážně v Brně, jedna žije stále v Moravském Krumlově. Jedno setkání proběhlo na dětském hřišti. Při rozhovoru byly přítomny děti, které neustále na sebe upoutávaly pozornost matek. Tím byly rozhovory značně narušené a často neucelené. Bohužel se jedná o matky s dětmi, a tak nezbývalo než celý rozhovor k této skutečnosti přizpůsobit

V rámci tohoto problému musely být otázky i několikrát zopakovány. Dalším rušivým elementem byl ruch z ulice i procházení ostatních lidí kolem stolu. Do rozhovoru jednou zasáhl i číšník s dotazem, zda máme všechno.

Zaujalo mě, že dívky na výchovný ústav nevzpomínají ve zlém. Naopak, často připomínaly, co vše jim ústav dal. Zkušenosti v něm získané uplatňují v praxi. Životní situace se snaží řešit v klidu, ne vždy je jim vyhověno. Ocenily, že i přes neochotu tyto situace „trénovat“ jsou rády, že si je mohly vyzkoušet nanečisto. Dívky se ptaly na ostatní personál a vzpomínaly na VÚ. Také došlo k utvrzení, že jsou občas v kontaktu se svými kmenovými vychovateli. Překvapilo mě, jak dívky vzpomínaly na některé momenty, kdy jsem jim vytýkala nějaké chování a vysvětlovala proč to tak nedělat. Chovat se jinak. V té době měly pocit, jak samy řekly, že je „buzeruji“. Když se dostaly do obdobné situace, uvědomily si, že jsem to s nimi myslela dobře. Po rozhovoru jsem si psala s Ivanou a děkovala jí za čas, který si udělala, a tím i za pomoc při psaní mé práce. Její odpověď byla „*Není zač... opravdu? To jsem ráda a já dekuji, vy jste jedna s těch, které tu cestu probourávala se mnou*“ Ivana je bohužel jedna z těch, která vstup do života „venku“ neměla zrovna jednoduchý. Tak jako ostatní bývalé chovanky, je ráda za vše, co se v ústavu naučila.

Dle mého názoru by bylo vhodné sjednotit cvičné samostatné bydlení matek s dětmi v ústavních bytech. Byty by byly částečně pod dohledem vychovatelů, zda zvládají domácnost, péči o dítě a jsou připraveny na život „venku“. Tento mezičlánek na trhu zatím chybí. Dívkám

by prospěly častější návštěvy azylových domů. I návštěvy bývalých klientek. Ty jim popsaly, jaký je život mimo bezpečí ústavu.

Další chybějící mezičlánek po odchodu z ústavní péče je aspoň částečná spolupráce. Chovanci ústavu odcházejí a nejsou již nikde organizováni. Ve své podstatě se o ně nikdo nezajímá. Zpětné informace, které má výchovný ústav o svých bývalých klientech, jsou velice kusé. Někteří se obrátí na své vychovatele s prosbou o radu. To však velice zřídka.

9. Závěr

Cílem bakalářská práce je zhodnotit připravenost chovank – nezletilých matek s dětmi, zda jsou po odchodu z výchovného ústavu schopny postarat se samy o sebe a dítě. V teoretické části je nejdříve vymezena ústavní výchova mladistvých a dětí s poruchami chování, dále byly vymezeny typy a charakteristika ústavních zařízení.

Praktická část se zabývá samotným kvalitativním výzkumem a jeho výsledky. Byla použita metoda případové studie, polostrukturované interview a metoda trsů. Výzkumný vzorek účastníků rozhovoru tvořily bývalé klientky Výchovného ústavu v Moravském Krumlově ve věku 20-23 let, kterým bylo položeno 12 otázek. Přepisy rozhovorů jsou přílohou bakalářské práce.

Otázkou je, zda výchovný ústav připravuje své chovance dostatečně na nástrahy, které je čekají přímo po odchodu z určité jistoty, bezpečí. Z místa, kde je jim automaticky dána strava, mají zde své místo. Jsou zde ušetřeny běžným povinnostem.

Účastnice rozhovorů byly velice zklamané ze vstupu do života mimo ústav. Díky vedení kmenových vychovatelů po dobu umístění ve výchovném ústavu se podařilo bývalým chovankám zařadit do běžného života. Snaží se stát na vlastních nohách, mít vlastní domácnost, mít či najít si stálou práci.

Některé se tato skutečnost podařila hned po odchodu z ústavu. Již před odchodem při pravidelných dovolenkách si zařídila a brigádně pracovala ve firmě. Ta jí po ukončení pobytu z VÚDDM zaměstnala na stálý pracovní poměr. Také si předem zařídila podnájem a měla hned své bydlení.

Jiná bohužel spoléhala na pomoc přítele. Bohužel skutečnost byla taková, že na vše zůstala sama a bez prostředků. Toto zklamání bylo pro ni obrovské. Bohužel nepomohla ani rodina. Díky nácviku situací a vedení kmenové vychovatelky požádala o pomoc úřad sociální péče. Jak sama uvedla v rozhovoru, chce na sobě pracovat, bojovat a žít spokojený život. Jsou dívky, kterým pomohla rodina. O to jednodušší měly start do nového života. Postupně si zařídily brigádu, podnájem. Jsou spokojené.

Seznam použitých zkratek

DD	dětský domov
DDŠ	dětský domov se školou
DPL	dětská psychiatrická léčebna
DDÚ	dětský diagnostický ústav
IQ	inteligenční kvocient
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Sb.	Sbírka zákonů
SVP	středisko výchovné péče
OPL	omamné psychotropní látky
OSPOD	orgán sociálně právní ochrany dětí
RL	rodný list
PC	počítač
THC	Tetrahydrocannabinol (látko obsažená v marihuaně)
VTOS	výkon trestu odnětí svobody
VÚ	výchovný ústav
VÚDDŠ	výchovný ústav a dětský domov se školou
VÚ MK	výchovný ústav Moravský Krumlov

Seznam použitých zdrojů

ČÁBALOVÁ, D. *Pedagogika*. Praha: Garda Publishing, 2011, 1. vydání, s 202. ISBN 978-80-247-2993-0

HUTYROVÁ, M., RŮŽIČKA, M., SPĚVÁČEK, Jan. *Úvod do speciální pedagogiky osob s psychosociálním ohrožením a narušením*. 1. vyd. Olomouc: VÚP, 2013. 97 s. ISBN 978-80-244-3726-2

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 1. vydání - 1. dotisk 2008. Praha: Garda Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

MATOUŠEK, O. *Ústavní péče*. Vyd. 2., přeprac., Sociologické nakladatelství, Praha 1999. ISBN 80-85850-76.

MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce vzdělání a vztahová síť*. 2. Vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN 80-85850-24-9

MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. 1.vyd. Editor Petr Macek, Lenka Lacinová. Praha: Portál, 1994, 98 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-852-8283-6.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-24713-62-4.

MUSIL, J. MUSILOVÁ, M. *Asistentská praxe*. 1. vyd. Olomouc: UP PdF, 2001

ŠVANCAR, Z., BURIÁNOVÁ, J. *Speciálně pedagogické problémy ústavní a ochranné výchovy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. s 14-15 . ISBN (váz.)

ŠVARCOVÁ, I. *Základní speciální pedagogiky*. vyd. Praha: Nakladatelství Parta, 2012. s. 180-181, s191. ISBN 978-80-7320-176-0

ŠVIŘÁČEK, R., ŠEDOVÁ, K., 2014. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 2. Vyd. Praha: Portál. 384 s. ISBN 978-80-262-0644-6.

VALENTA, M. Müller, O. *Psychopedie*. Vyd. 5. Praha: Parta, dopl. a upr., 2013
ISBN-13: 978-80-7320-187-6

WALKER, I. *Výzkumné metody a statistika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, 218 s. ISBN 978-80-247-3920-5.

Internetové zdroje

KOHOUTEK, R. [Http://www.mineralfit.cz/clanek/2608--socialni-zanedbanost-itete.html](http://www.mineralfit.cz/clanek/2608--socialni-zanedbanost-itete.html)
[online]. NCB - Neocybernetic Laboratories, 2004-2007 [cit. 2007-05-14]. Dostupný z
WWW: <<http://www.mineralfit.cz>>.

Výkonové ukazatele 2008/09 – kapitola H: *Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy*
[online].[cit. 6. července 2009]. Dostupné z: <http://www.uiv.cz/clanek/726/1664>

Zákon č.109/2002Sb. O výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských
zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.
2012 Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/zakon-c-109-2002-sb-o-vykonu-ustavni-vychovy-nebo-ochranne-vychovy-ve-skolskych-zarizenich-a-o-preventivne-vychovne-peci-ve-skolskych-zarizenich-a-o-zmene-dalsich-zakonu>

<http://www.vuddmoravskykrumlov.cz/historie-a-soucastnost/>

Výchovný ústav Moravský Krumlov [online]. 2010 [cit. 2014-05-16]. Dostupné z:
www.vuddmoravskykrumlov.cz

Příloha

Rozhovory

Slečna Chelsia

1) Kolik Ti je let?

„21”

2) Kdy jsi přišla do ústavu a jak bylo staré Tvé dítě?

„Do ústavu jsem přišla, když mi bylo 15, dítě jsem porodila v 16.”

3) Jak dlouho jsi byla ve VÚDDŠ?

„Byla jsem tam +/- 4 roky.“

4) Jaké zkušenosti jsi získala?

„No asi, že jde všechno řešit i v klidu a pohodě a hlavně neutíkat od problémů, ty nás časem stejně doběhnou...”

5) Co z nabytých znalostí získaných ve VÚDDŠ využíváš dodnes?

„Hlavně vychytávky vaření od naší skvělé paní mistrové Olinky, taky péči o dítě.“

6) Co následovalo po odchodu z VÚDDŠ?

„Nějakou dobu jsem byla u mámy, tam to neklapalo, tak jsem si našla bydlení přes sociální a začala se starat sama o mě a dítě. Taky jsem nám pořídila psa.“

7) Co tě mile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?

„Mile snad vůbec nic. To je zajímavá otázka, možná to, že jsem mohla být konečně sama.”

8) Co tě nemile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?

„Zajímavá otázka, možná to, že postavit se na vlastní nohy a začít se starat o to, co je potřebný pro život, je mnohem těžší, než jsem myslela.“

9) Kterou zkušenost využíváš dodnes?

„To, co už jsem říkala, péče o dítě, vaření, řešit situace s chladnou hlavou.“

10) Jakou jsi měla představu před odchodem z VÚDDŠ?

„No, rozhodně, že to bude lehčí, věděla jsem, že to nebude pohádka, ale možná by to chtělo trochu radosti, což je určitě jen moje chyba, protože si všechno moc беру. Možná až moc a nedokážu si udělat radost.“

11) Jak žiješ nyní?

„Teď si žiju kupodivu dobře, chodím do práce, bydlím s přítelem. Nedávno jsem byla na dovolené v Dubaji a fakt se konečně po několika letech cítím jako doma.“

12) Jaké máš plány do budoucna?

„Do budoucna si raději nic neplánuji. Nechám to tak nějak plout. Možná snad si jednou splním svůj sen tím, že si koupím vlastního koně.“

Celkový čas rozhovoru: 25min.

Slečna Veronika

1) Kolik Ti je let?

„21 let.“

2) Kdy jsi přišla do ústavu a jak bylo staré Tvé dítě?

„V 16 letech a byla jsem šestý měsíc těhotná.“

3) Jak dlouho jsi byla ve VÚDDŠ?

„Celkem 4 roky.“

4) Jaké zkušenosti jsi získala?

„Zkušeností bylo mnoho, nejdůležitější jak se postarat o dítě, rodinu, vést domácnost a uspořádaný život.“

5) Co z nabytých znalostí získaných ve VÚDDŠ využíváš dodnes?

„Vesměs všechno to, k čemu nás tam vedli – vycházet s penězi a stále se učit životem.“

6) Co následovalo po odchodu z VÚDDŠ?

„Nastěhovala jsem se zpátky k otci na rok i s dcerou a s přítelem, kterého jsem měla z ústavu.“

7) Co tě mile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?

„Nic.“

8) Co tě nemile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?

„Nemile mě hodně překvapilo to, že realita byla úplně jiná než žít život ve VUDDŠ, tam to bylo, jak zpětně stále vidím, úplně jednoduché.“

9) Kterou zkušenost využíváš dodnes?

„Péče o dítě.“

10) Jakou jsi měla představu před odchodem z VÚDDŠ?

„Moje představa byla taková, ke které mě vedli moji vychovatelé, že to vůbec nebude jednoduché, nastartovat se a začlenit se. Snažila jsem se aspoň z mála tak, jak mě učili a díky tomu jsem tam, kde jsem, a to spokojená.“

11) Jak žiješ nyní?

„Nyní mám dvě děti, mám svůj byt 2kk, mám přítele a jsem spokojená. Řekla bych, že žiji slušný, uspořádaný život.“

12) Jaké máš plány do budoucna?

„Po mateřské bych si chtěla dodělat maturitu a začít se věnovat dětem.“

Celkový čas rozhovoru: 30 minut

Slečna Ivana

1) Kolik Ti je let?

„21 let.“

2) Kdy jsi přišla do ústavu a jak bylo staré Tvé dítě?

„Když jsem přišla do mého prvního ústavu, bylo mi necelých šestnáct let. Dcera se narodila až měsíc před mými 18. narozeninami.“

3) Jak dlouho jsi byla ve VÚDDŠ?

„Dohromady jsem byla ve výchovňáku necelých 6let. Bylo mi necelých 21 let, když jsem ukončila pobyt.“

4) Jaké zkušenosti jsi získala?

„Jaké zkušenosti jsem získala? Například to, že je lepší pokusit se přijmout kompromis a táhnout za jeden provaz než vše bojkotovat a neustále se snažit dokázat něco, co prostě sám nezvládnete. To, že i úplně cizí lidé se pro Tebe mohou stát rodinou, kterou jste do té doby neznali, anebo to vlastně ani nebyla rodina. To, že po čase zjistíte, že to není jen tak, že na těch lidech Vám začne záležet, a pak si uvědomíte, že to není jenom o Vás, ale o mnoha dalších, kteří se Vám snaží tu cestu probourat. Tohle jsou mé zkušenosti.“

5) Co z nabytých znalostí získaných ve VÚDDŠ využíváš dodnes?

„Tahle otázka mě dostala, mám asi jenom tuto odpověď. To, co se snažím používat, je sebekontrola, tu mě učili hodně dlouho a docela to vychází. Snažím se nebouchnout někde na úřadě nebo v obchodě.“

6) Co následovalo po odchodu z VÚDDŠ?

„Co nastalo? Upřímně jenom sračky, na které jsem prostě připravená nebyla, jelikož venku je to úplně jiné.“

7) Co tě mile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?

„Svoboda. A to, že jsem nikdy nevěřila, že režim mě něco naučí. Ale ano, naučil...at' už jsou to nějaké návyky ohledně jídla, úklidu nebo vstávat.“

8) Co Tě nemile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?

„Ten okolní svět, ta sobeckost. To, že opravdu jste vždy a všude sám Jedině na co se můžete spolehnout, je jenom sám na sebe. Já tomu nikdy nevěřila, ale bohužel je to tak.“

9) Kterou zkušenost využíváš dodnes?

„Netuším nebo spíš asi nevím, co odpovědět.“

10) Jakou jsi měla představu před odchodem z VÚDDŠ?

„Má představa byla, že to zvládnou a budu lepším člověkem než dříve. Budu bydlet, starat se o mou dceru a hlavně, že budu mít normálního chlapa, který se dokáže postarat o rodinu.“

11) Jak žiješ nyní?

„Jak žiju...dokonalý chlap se změnil v bezcitnou zmiji, která dokáže jenom ubližovat a moralizovat ostatní. Přitom sám v životě nedokázal nic.“

12) Jaké máš plány do budoucna?

„Čeká mě další kopání se z úplného dna. Pomalu a jistě k vrcholu toho dokonalého života jako z pohádky. Chci na sobě pracovat a bojovat o to, abych nezůstala ležet na té zemi.“

Celkový čas rozhovoru: 45minut

Slečna Alex

1) Kolik Ti je let?

„20let.“

2) Kdy jsi přišla do ústavu a jak bylo staré Tvé dítě?

„Bylo mi sedmnáct a byla jsem těhotná.“

3) Jak dlouho jsi byla ve VÚDDŠ?

„V ústavu jsem byla tři roky.“

4) Jaké zkušenosti jsi získala?

„Získala jsem samostatnost. Postarat se sama o sebe a dítě.“

5) Co z nabytých znalostí získaných ve VÚDDŠ využíváš dodnes?

„Umím dobře vařit, snad i zacházet s penězi. Postarat se o dítě.“

6) Co následovalo po odchodu z VÚDDŠ?

„Už před odchodem z ústavu jsem chodila na brigádu. Po ukončení pobytu jsem dostala smlouvu, a tak jsem si zařídila podnájem. Tady bydlím do dneška.“

7) Co tě mile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?

„Asi nic.“

8) Co tě nemile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?

„Nic mě nepřekvapilo, měla jsem vše zařízené už před odchodem z ústavu, tak mě nic nepřekvapilo.“

9) Kterou zkušenost využíváš dodnes?

„Samostatnost.“

10) Jakou jsi měla představu před odchodem z VÚDDŠ?

„Co jsem chtěla, se mi splnilo.“

11) Jak žiješ nyní?

„Úplně super, bydlím sama s malým. Chodím do práce, malej do školky, dál se vzdělávám.“

12) Jaké máš plány do budoucna?

„Do budoucna mám v plánu si postavit baráček a mít skvělou rodinu.“

Celkový čas rozhovoru: 25 minut

Slečna Daniela

1) Kolik Ti je let?

„23 let.“

2) Kdy jsi přišla do ústavu a jak bylo staré Tvé dítě?

„Do ústavu jsem přišla z porodnice.“

3) Jak dlouho jsi byla ve VÚDDŠ?

„V ústavu jsem byla 5 let.“

4) Jaké zkušenosti jsi získala?

„Zkušenosti jak se starat o dítě a sebe samou.“

5) Co z nabytých znalostí získaných ve VÚDDŠ využíváš dodnes?

„Paní vychovatelka nás učila jak si rozdělit peníze, abychom vyšly. To se mi opravdu ze začátku hodilo.“

6) Co následovalo po odchodu z VÚDDŠ?

„Po odchodu jsem šla ke kamarádce. Tam jsem nějakou dobu bydlela, potom jsem si našla ubytovnu. Nyní, když vydělávám po brigádách, jsem v podnájmu.“

7) Co tě mile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?

„Nic, myslela jsem, že to bude jednodušší.“

8) Co tě nemile překvapilo po odchodu z VÚDDŠ?

„Jak už jsem řekla, myslela jsem, že to bude jednodušší.“

9) Kterou zkušenost využíváš dodnes?

„Vycházet s lidmi.“

10) Jakou jsi měla představu před odchodem z VÚDDŠ?

„Představa byla velice růžová, myslela jsem, že dostanu sociální byt, plno přídavek a dávek.“

11) Jak žiješ nyní?

„Chodím na brigády, tak si mohu zaplatit podnájem.“

12) Jaké máš plány do budoucna?

„Najít si stálou práci, jsem vyučená kuchařka, a najít si vlastní byt.“

Celkový čas rozhovoru: 20 minut

Anotace

Jméno:	Bc. Kateřina Ficová
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	Michal Růžička, Doc. Mgr. Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Katamnéza klientek výchovného zařízení
Název v angličtině:	Katamnéza clients educational facility
Anotace práce:	Tato bakalářská práce se věnuje tématu katamnéza klientek výchovného ústavu. Je rozdělena na dvě části, a to teoretickou a praktickou. V teoretické část popisuje typy ústavní výchovy. V praktické části se zabývá případovou studii pěti dívek.
Klíčová slova:	Výchovný ústav, ústavní výchova, rodina, problémové chování, kazuistika, případová studie.
Anotace v angličtině:	This bachelor thesis deals with the topic of the katamnéza of the clients of the educational institution. It is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part describes types of institutional care. The practical part deals with a case study of five girls.
Klíčová slova v angličtině:	Educational institute, institutional education, family, problem behavior, case study,
Přílohy vázané v práci:	Přepisy rozhovorů
Rozsah práce:	48 stran
Jazyk práce:	Český